

Nizamî

hop kerall algy kagop

850

Har gecen oldu kader

Nizamî

26/2011/402 33060
3.05.1348242

Ш6
Н 65

НИЗАМИ КӘНЧӘВИ

850

NIZAMI GƏNCƏVI

22 NƏFƏR

Азәрбајҹаның
Достлуг Җәмијәти

Azərbaycanın
Dostlıq Gəmisiyyəti

Бакы — 1991

Dünya şöhrətli ulu sənətkar... Əlçatmaz sənət zirvəsi Nizami Gəncəvi. Səsi, sözü əsrənəsrə, nəsildən-nəslə ərməğan olan, dilindən, dinindən asılı olmayaraq, bütün bəşəriyyati hagga tapınmağa, mə'nəvi ucalığa çağırın müdrik insan, könül fatehi... Sözün güdrəti ilə, şe'rİN sehri ilə peyğəmbərlərdən sonra yer tutan, insanları öz arxasında aparın, hagga nürründən yaranmış Seyx Nizami Gəncəvi...

Gəncəvi...

Uyuduğu torpag, yaratdığı məgbərə gəncədə Seyx düzündə ziyrətgahı cəvrilmiş, yaratdığı incilər dünyının söz xəzinəsinə işig salmışdır. YUNESKO 1991ci ili Nizami Gəncəvi ili e'lan etmişdir. Goy bu kitabı oxuyanlar da ulu Azərbaycan oğlunun ruhunu şad eləsinlər.

„NOVRUZ“ gəzeti

Dünya şöhrətli ulu sənətkar... Əlçatmaz sənət zirvəsi Nizami Kənčəvi. Səsi, sözü əsrənəsrə, nəsildən-nəslə ərməğan olan, dilindən, dinindən asılı olmajaraq, bütün bəşəriyyati hagga tapınmağa, mə'nəvi ucalılığı çağırın müdrik insan, könül fatehi...

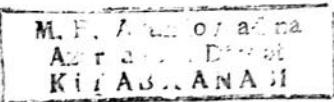
Səzən güdrəti ilə, şe'rİN sehri ilə nejəməbərlərən sonra jər tutan, insanları söz arxasında aparın, hagga nürründən jəranımyış Şeij Nizami Kənčəvi...

Uyuduğu torpag, jətdiyi məgbərə Kənčədə Şeij dəzəndə zijarətkənən cəvirlmiş, jəratdiyi inçilər dənjanıny səz xəzinəsinə işig salımyışdır.

YUNESCO 1991ci ili Nizami Kənčəvi ili e'lan etmişdir. Goy bu kitabı oxuyanlar da ulu Azərbaycan oğlunun ruhunu şad eləsinlər.

«НОВРУЗ» газети.

© Азәрбајҹаның Достlуг Җәmiјəti.

* * *

Ашигәм, әмрини вер ашиги-наланә, құлұм,
Јанына ja кәлим әгл илә, ja диванә, құлұм?

Севирәм, гәлб илә чаным кими чананымы мән,
Әләрәм, ja јетәрәм сән кими чанана, құлұм.

Сәнә дост олмағыма үүмлә шәһәр дүшман олуб,
Мәни әфв еjlә бахыб бир белә дүшманә, құлұм.

Һарда көрсәм сәни, зүлфүндән өпүб јалварарам,
Ашигәм, ашигә јохдур јазы, диван, э құлұм.

Сәнсизәм, сәндән узаг кимсәни дүшсүн, демәрәм
Јетмәјир әл сәнә, јох сәбр дә һиҹранә, құлұм.

* * *

Aşigəm, əmrini ver aşığı—nalanə, gülüm,
Yanına ya gəlim əgl ilə, ya divanə, gülüm?

Sevirəm, gəlb ilə canım kimi cananımı mən,
Ələrəm, ya yetərəm sən kimi cananə, gülüm.

Sənə dost olmağıma cümlə şəhər düşman olub,
Məni əfv eylə baxıb bir belə düşmanə, gülüm.

Harda görsəm səni, zülfündən öpüb yalvararam,
Aşigəm, aşigə yoxdur yazı, divan, a gülüm.

Sənsizəm, səndən uzag kimsəni düşün, demərəm
Yetməyir əl sənə, yox səbr də hicranə, gülüm.

Вәслин һәвәси өмрүмү сон анә јетирди,
Һичран гәминин хәнчәрини ганә јетирди.

Карвансарадыр гәмли көнүл ешг јолунда,
Бу дәрд јатағы карваны карванә јетирди.

Өмрүн кәмиси рузикарын далгаларында,
Туфансыз өтүб, көр, нечә үмманә јетирди.

Билсән нијә биз билмәмишик гәдрини вәслин?
Чүнки бизи бәхт гәфләтән еһсанә јетирди.

Vәslin hәvәsi ömrümü son anә yetirdi,
Hicran gәminin xәncәrini ganә yetirdi.

Karvansaradir gәmli könül eşg yolunda,
Bu dәrd yatagi karvanı karvanә yetirdi.

Ömrün gәmisi ruzigarın dalğalarında,
Tufansız ötüb, gör, nece ümmanә yetirdi.

Bilsәn niyә biz bilmәmişik gәdrini vәslin?
Cүnki bizi bәхт гәfletәn ehsanә yetirdi.

Кезүм айдын, көзүмә сурәти-чанан көрүнүр,
Мишки-әнбәр сацараг әтрлә әфшан көрүнүр.

Аллаһа шүкр едирәм, ej көзүмүн нуру, бу күн
Яр кәлиб көз өнүнә, сәрви-хураман көрүнүр.

Айрылыг зәһрини даддым, ачы да олса, вұсал
Ики дүңяјә дәјәр, ejлә ки, hicran көрүнүр.

Сәни бир дәф'ә көрәнләр күвәнир ешгимизә,
Нә үчүн көзләрин, ej дил, belə кирjan көрүнүр?

Ешгини чаным илә бәсләди бирликдә көнүл,
Онсуз, ej севдичијим, чан еви виран көрүнүр.

Ej сәнәм, вәслин илә, ejлә ки, шад олду көнүл,
Үйртды гәм көjnәjини, күл кими хәndan көрүнүр.

Шадлығындан алышыб јанды Низами, деди ки:
«Кезүм айдын, көзүмә сурәти-чанан көрүнүр».

Gözüm aydın, gözümә surəti—canan görünür.
Mişki—ənbər saçarag ətrlə əfşan görünür.

Allaha şükür edirəm, ey gözümün nuru, bu gün
Yar gəlib göz öünüə, sərvi—xuraman görünür.

Ayrılıq zəhrini daddım, acı da olsa, vüsal
İki dünyaya deyər, eylə ki, hicran görünür

Səni bir dəf'ə görənlər güvənir eşgimizə,
Nə üçün gözlərin, ey dil, belə giryən görünür?

Eşgini canım ilə bəslədi birlikdə könül,
Onsuz, ey sevdiciyim, can evi viran görünür.

Ey sənəm, vəslin ilə, eylə ki, şad oldu könül,
Yırtdı gəm köynəyini, gül kimi xəndan görünür.

Sadlığından alışıb yandı Nizami, dedi ki;
„Gözüm aydın, gözümә surəti—canan görünür“.

hər kəchəm oldu kədər, güssə, fəlakət sənsiz,
hər nəfəs çəkdim, hədər kətdi o saat sənsiz!

Sənin ol cəlb eləyən vəslinə and içdim, inan,
Hicrinə yandı canım, yox daha tagət sənsiz!

Bashga bir jary neçə axtarым, ej nazly mələk,
Biliрəm, sən də dedin: «Jox jara haçət sənsiz!»

Sən mənim gəlbimə hakim, sənə gül oldu kənül,
Sən əzizsən, mən ucuz, bir həchəm, afət, sənsiz!

Hə kəzum var arajym mən səni, bəxtim də ki, jox,
Hə də bir gaçmağa var məndə chəsarət, sənsiz!

Sən Nizamidən əkər arxaıyın olsan da, külüm,
Kechə-kündüz arajyb, olmadı rəhət sənsiz!

Hər gecəm oldu kədər, güssə, fəlakət sənsiz,
Hər nəfəs çəkdim, hədər getdi o saat sənsiz!

Sənin ol cəlb eləyən vəslinə and içdim, inan,
Hicrinə yandı canım, yox daha tagət sənsiz!

Başga bir yarı necə axtarım, ey nazlı mələk,
Biliрəm, sən də dedin: „Yox yara hacət sənsiz!“

Sən mənim gəlbimə hakim, sənə gul oldu könül,
Sən əzizsən, mən ucuz, bir heçəm, afət, sənsiz!

Nə gözüm var arayım mən səni, bəxtim də ki, yox,
Nə də bir gaçmağa var məndə cəsarət, sənsiz!

Sən Nizamidən əgər arxayı olsan da, gülüm,
Gecə—gündüz arayıb, olmadı rəhət sənsiz!

* * *

Јенә төvbə evimi eшg xərab etmədədir,
Aşig iftarıны севда meji-nab etmədədir.

Көnlümə bir mələjin sevgisi od saldı, adı
Kүnү də, Zəhrəni də kəjdə sərab etmədədir.

Onun eшg atəshi hər gəlbə kirər, amma nədən
Tək mənim gəlbimi atəsdə kəbab etmədədir?

Kəzlərin baxdy mənə, cəjlədi: «Səbr et, səninəm!»
Dögrusu, səbr edirəm, ömr şitab etmədədir.

Ahy kəzlüləri jatmysh zamən ovlar ovchu,
Ömr rə'jada şikar olmaşa tab etmədədir.

Məsləhətdir, məni govmagdan isə, versin əzab,
Jap bunu jaхshy duşyñmүшdүр, əzab etmədədir.

Kər Nizamini xəta isə həlak etdirmək,
Aşigəm, yap məni əldürsə, səvab etmədədir.

* * *

Yenə tövbə evimi eшg xərab etmədədir,
Aşig iftarını sevda meyi—nab etmədədir.

Könlümə bir mələyin sevgisi od saldı, adı
Günü də, Zöhrəni də göydə şərab etmədədir.

Onun eшg atəsi hər gəlbə girər, amma nədən
Tək mənim gəlbimi atəsdə kəbab etmədədir?

Gözlərin baxdı mənə, söylədi: „Səbr et, səninəm!“
Doğrusu, səbr edirəm, ömr şitab etmədədir.

Ahu gözlüləri yatmış zaman ovlar ovçu,
Ömr rö'yada şikar olmaşa tab etmədədir.

Məsləhətdir, govmagdan isə, versin əzab,
Yar bunu yaxşı düşünmüşdür, əzab etmədədir.

Gər Nizamini xəta isə həlak etdirmək,
Aşigəm, yar məni öldürsə, səvab etmədədir.

Сәнсиз өлүрәм, никар, тез кәл!
Өмрүм баша јетди, яр, тез кәл!

Фәрјад ки, һичриндә көнүл ган,
Галдым гәм әлиндә зар, тез кәл!

Шадлыг кәтирир, нә хошду гәмзән,
Мәнтәк бир әсири вар, тез кәл!

Охла мәни, гашынын кәманын
Вәсмәjlә узатма яр, тез кәл!

Гәсдин чан исә, кәл, ал бу чаны,
Сәндән дејиләм қәнар, тез кәл!

Сәндән бизә јохса чарә, сөjlә,
Инчитмә, битиб гәрар, тез кәл!

Етди сәнә чан фәда Низами,
Ал, ет бизи бәхтияр, тез кәл!

Sənsiz ölürəm, nigar, tez gəl,
Ömrüm başa yetdi, yar, tez gəl!

Fəryad ki, hicrində könül gan,
Galdım gəm əlində zar, tez gəl!

Sadlıq gətirir, nə xoşdu gəmzən,
Məntək bir əsiri var, tez gəl!

Oxla məni, gaşının kəmanın
Vəsməylə uzatma yar, tez gəl!

Gəsdin can isə, gəl, al bu canı,
Səndən deyiləm kənar, tez gəl!

Səndən bizə yoxsa çarə, söylə,
İncitmə, bitib gərar, tez gəl!

Etdi sənə can fəda Nizami,
Al, et bizi bəxtiyar, tez gəl!

Рө'јада мән чәннәт шамын чан ичрә рәхшан тапмышам,
Ол шамә јүз пәрванәни бир анда гурбан тапмышам.

Ахтардым әтрин әнбәрин, көрдүм чәлалын сәрвәрин,
Һүснүндә tale мәзһәрин, ханәмдә меһман тапмышам.

Мүддәтди ешги-ләб дејә, ахтармышам јарәб дејә,
Зұлмати-шәбдә севкијә бир abi-хејван тапмышам.

Бөјлә ешиитдим: ол сәнәм һүснү вәфанаң гылды чәм!
Көрдүм чәмалын бирчә дәм, билдим ки, үмман тапмышам.

Јорғун адам јатмаг диләр, тәшнә суја чатмаг диләр,
Ај чешмәси батмаг диләр, һүснүндә табан тапмышам.

Сөјләдиләр ки, нејшәкәр дайм олур ширину тәр,
Алдыгда мән бөјлә хәбәр сәрвү хураман тапмышам.

Чыхсам бу шәрһимдән кәнар, тә'би-Низами ган олар,
Олмаз хәзинә ашикар, мән кәнчи-пүнһан тапмышам.

Rö'yada mən cənnət şamın can içrə rəxşan tapmışam,
Ol şamə yüz pərvanəni bir anda gurban tapmişam.

Axtardım ətrin ənbərin, gördüm cəlalın sərvərin,
Hüsнүндә tale məzħərin, xanəmdə mehman tapmişam.

Müddətdi eşgi—ləb deyə, axtarmışam yarəb deyə,
Zülməti—şəbdə sevgiyə bir abi—heyvan tapmişam.

Böylə eşitdim: ol sənəm hüsнü vəfani gıldı cəm!
Gördüm cəmalın bircə dəm, bildim ki, ümman tapmişam.

Yorğun adam yatmag dilər, təşnə suya çatmag dilər,
Ay çeşməsi batmag dilər, hüsнүндə taban tapmişam.

Çıxsam bu şərhimdən kənar, təbi—Nizami gan olar,
Olmaz xəzinə aşikar, mən gənci—pünhan tapmişam.

Söylədilər ki, neyşkər daim olur şirinü tər,
Aldığda mən, böylə xəbər sərvü xuraman tapmişam.

Нә көзәл, нә хош кәлибdir белә дaimи гәmin, jar,
Ону шадлығa дәјишмәm, edirəm buna jəmin, jar.

Daha xoşdu cövrü yarın, buna sən nə cür baxırsan?
O şirin nəvazişindən daha xoş gəlir səmin, jar.

Mən ojam, bacarmasam da, sənə xidmətim olur chox,
Sən o san ki, etməyir heç mənə charə bir əlin, jar.

Dedin: «İstə vəsl məndən.» „Tələsir əmür...“ — dedim ma
Bu əmürlə vəslə joxdur kümənamı chatım jəgin, jar.

Sənə oxşamaz kəzəllər, mələjim, tajıñ ki, joxdur,
Ürək özgəni sevərmi, buna olkinən əmin, jar.

Nə gözəl, nə xoş gəlibdir belə daimi gəmin, yar,
Onu şadlıqā dəyişməm, edirəm buna yəmin, yar.

Daha xoşdu kövrü yarın, buna sən nə cür baxırsan?
O şirin nəvazişindən daha xoş gəlir səmin, yar.

Mən oyam, bacarmasam da, sənə xidmətim olur çox,
Sən o san ki, etməyir heç mənə çarə bir əlin, yar.

Dedin: „İstə vəsl məndən“. „Tələsir ömür...“ — dedim mən,
Bu ömürlə vəslə yoxdur gümanım çatım yəgin, yar.

Sənə oxşamaz gözəllər, mələyim, tayın ki, yoxdur,
Ürək özgəni sevərmi, buna olğınən əmin, yar.

* * *

Афәрин һүснүнә, мән бир белә дилбәр истәрәм,
Кечәләр шәм јана, сән кими көвхәр истәрәм!

Од ләбин, уд халын, һәр бири шәккәр кимидир,
Валеһәм онлара мән, бир белә мәчмәр истәрәм!

Дузда чох ләzzәт олар, амма ки, шириң олмаз,
Дузлусан, һәм дә шириң, сән кими шәккәр истәрәм!

Сәнин ешгинлә төкүб һәр ики дүнjanы бу күн,
Бир гәдәhdәn ичәрәм, мән белә сағәр истәрәм!

Мишк зүлфүн нә көзәл, аләмә әнбәр дағыдыр,
Көр нә хошдур, көзәлим, бир белә әнбәр истәрәм!

Бағладың зүлфүнә гултәк бу Низамини өзүн,
Сөjlәjir зүлфүн учу: «Бир белә чакәр истәрәм!»

* * *

Afərin hüsünə, mən bir belə dilbər istərəm,
Gecələr şəm yanar, sən kimi gövhər istərəm!

Od ləbin, ud xalın, hər biri şəkkər kimidir,
Valehəm onlara mən, bir belə məcmər istərəm!

Duzda çox ləzzət olar, amma ki, şirin olmaz,
Duzlusən, həm də şirin, sən kimi şəkkər istərəm!

Sənin eşginlə töküb hər iki dünyanı bu gün,
Bir gədəhdən içərəm, mən belə sağər istərəm!

Mışk zülfün nə gözəl, aləmə ənbər dağıdır,
Gör nə xoşdur, gözəlim, bir belə ənbər istərəm!

Bağladın zülfünə gultək bu Nizamini özün,
Söyləyir zülfün ucu: „Bir belə çakər istərəm!“

Мәнимтәк көһнә бир досту нечин гәмхар сахларсан?
Var ol, əhsən deyir aləm, nə jaхshy jər saxlarsan.

Мәнә хошdur гәмим, чанан, она, кәл, дәрман ахтарма!
Sual etmə: „Nədir dərdin?“ Əchəb bımar saxlarsan?..

Нә rəngdə sən olursan ol, səninlə mən varam daim,
Əkər təsbihə mailşən və ja zünnar saxlarsan.

Səni mən dost sajmyşdym, məni düşmən hesab etdin,
Səninlə fəxr edirdim, sən məni naçar saxlarsan.

Əkər olsa gəmim jүnkүl, sənin güssən olar asan,
Nechə ki, kənlümə xoшdур, məni, dildar, saxlarsan.

Səni daim Nizami öz əziz chananı bilmişdir,
Rəvamı sən onu böylə sitəmlə xar saxlarsan?

Mənimtək köhnə bir dostu nechin gəmxar saxlarsan?
Var ol, əhsən deyir aləm, nə yaxşı yar saxlarsan.

Mənə xoşdur gəmim, canan, ona, gəl, dərman axtarma!
Sual etmə: „Nədir dərdin?“ Əcəb bımar saxlarsan?..

Nə rəngdə sən olursan ol, səninlə mən varam daim,
Əgər təsbihə mailsən və ya zünnar saxlarsan.

Səni mən dost saymışdım, məni düşmən hesab etdin,
Səninlə fəxr edirdim, sən məni naçar saxlarsan.

Əgər olsa gəmim yüngül, sənin güssən olar asan,
Necə ki, könlümə xoşdur, məni, dildar, saxlarsan.

Səni daim Nizami öz əziz chananı bilmişdir,
Rəvamı sən onu böylə sitəmlə xar saxlarsan?

Ај үзлү никарым, кимә меһман олачагсан?
Бир сөjlә, кимин шәнинә шајан олачагсан?

Шаһлыг чәтири вар башын үстүндә бу ахшам,
Әнбәр чәтириңлә кимә султан олачагсан?

Шәккәр демәрәм мән сәнә, ондан да шириңсән,
Дилбәр, нечә бир бәхтәвәрә чан олачагсан?

Зұлмәт кечә, сән нурлу чыраг, бәд кәзә кәлмә,
Еj abi-hәјат, сән кимә чанан олачагсан?

Кетдин, нечә бәс таб еләсин һичрә Низами,
О хәстә икән сән кимә дәрман олачагсан?

Ay üzlü nigarım, kimə mehman olacagsan?
Bir söyle, kimin şeninə şayan olacagsan?

Sahlig çetiri var başın üstündə bu axşam,
Ənbər çetirinlə kimə sultan olacagsan?

Səkkər demərəm mən sənə, ondan da şirinsən,
Dilbər, necə bir bəxtəvərə can olacagsan?

Zülmət gecə, sən nurlu çırag, bəd gözə gəlmə,
Ey abi-həyat, sən kimə canan olacagsan?

Getdin, necə bəs tab eləsin hicrə Nizami,
O xəstə ikən sən kimə dərman olacagsan?

* * *

Жахши бир сөз декилән, та шәкәрәрзан олсун,
Жахши әл тут ки, ситәм, дәрдү ғәм асан олсун!

Горхурам ки, верәсән дадими өз гәлбиндән,
Бојлә сөз, бојлә вә'дә бәс нечә пајан олсун?

Охшајыб ачизи һәр ан белә истәр дилбәр,
Тез чәза һәкмү вериб, кеч дә пешиман олсун.

Еј пәри үзлү, Низами сәни көзләр, кәл, кәл,
Кәл, гарышга еви бир мүлки-Сүлејман олсун!

* * *

Yaxşı bir söz degilən, ta şəkərərzan olsun,
Yaxşı əl tut ki, sitəm, dərdü gəm asan olsun!

Gorxuram ki, verəsən dadimi öz gəlbindən,
Boylə söz, boylə vədə bəs necə payan olsun?

Oxşayıb acizi hər an belə istər dilbər,
Tez cəza hökmü verib, gec də peşiman olsun.

Ey pəri üzlü, Nizami səni gözlər, gəl gəl,
Gəl, garışga evi bir mülki—Süleyman olsun!

Һүснүңү қөрдүкчә, дилбәр, рузикарым хош кечәр,
Вәслинә чатдыгда налым, ej никарым, хош кечәр.

Көстәрәндә ол күнәш симаны hәр дәм ашигә,
hәр ики аләм олар санки баһарым, хош кечәр.

Гашларын бәнзәр һилалә, сурәтин бәдрә, көзәл,
Бу һилалә, бәдрә баҳдыгча мәдарым хош кечәр.

Сөjlәсән лүтф илә бир сөз сән Низами-шайрә,
Өмрү сәрасәр онун, ej құлұзарым, хош кечәр.

Hüsünү gördükсә, dilbәr, ruzigarım xoş keçər,
Vəslinə çatdıgda halım, ey nigarım, xoş keçər.

Göstərəndə ol günəş simanı hər dəm aşigə,
Hər iki aləm olar sanki baharım, xoş keçər.

Gaşların bənzər hilalə, surətin bədrə, gözəl,
Bu hilalə, bədrə baxdigca mədarım xoş keçər.

Söyləsən lütf ilə bir söz sən Nizami—şairə,
Ömrü sərasər onun, ey gülüzarım, xoş keçər.

Хәраб олду көнүл мүлкү, никарым, ejlә bir шәфгәт,
Апарды кәнчи биканә, көзәтчи ejlәmәz гејрәт.

Итибдир кариван көздән, бу чөлдә галмышам тәнһа,
Нә көhlәn var, nә dә öncüл, gәdәm atmaғa jox гүdrәt.

Ятыб галдым бу торпағын өнүндә сүбһәдәк, ярәб,
Әчәб јолдур ки, бир төһfә бизимчүн олмајыр гисмәт.

Низами, тапмысан артыг бу дүнjadә көзәл күнләр,
Көчүб кетмәк кәрәк бурдан, газан сән ѡол үчүн сәрвәт.

Xәrab oldu könül mülkü, nigarım, eylә bir şäfgәt,
Apardı gәnici biganә, gözәtchi eylәmәz geyrәt.

İtibdir karivan gözden, bu çöldә galmişam tənha,
Nə köhlən var, nə də öncüл, gədəm atmağa yox güdrət.

Yatıb galdım bu torpağın önünde sübhәdәk, yarəb,
Əcəb yoldur ki, bir töhfə bizimcün olmayır gismət.

Nizami, tapmisan artig bu dünyadә güzel günlər,
Köçüb getmək gərək burdan, gazan sən yol üçün sərvət.

Кечә хәlvәtчә бизә севкили јар кәлмиш иди,
Үзү Ајдан да көзәл назлы никар кәлмиш иди.

Тәр ахыб күл јанағындан, булуд өртмүшдү Ајы,
Ону дүшмәнми.govub, көnlү губар кәлмиш иди?

Она мән кәz јетириб, хәlvәti баҳым, баҳым,
Овчунун овлағына көрпә шикар кәлмиш иди.

Уујујуб hәr ikimiz, раһат олуб, бир јатдыг,
Бәхтимин бағчасына күллү баһар кәлмиш иди.

Деди: «Кетмәк дәмидир, сөjlә, нә истәrsәn, јар?»
Бир өпүш истәdim ондан... Јери var, кәлмиш иди.

Ағлајыб кетди o јар, кәz јашы јандырды мәни,
Одлара јанды дилим, санки шәrap кәлмиш иди.

«Еj Низами!» деди... Бирдәn аյылыб, көрдүм o јох,
Демә, рө'јада бизә чешми-хумар кәлмиш иди.

Gecә xәlvәtce bizә sevgili yar gәlmiш idи,
Üzü aydan da gözәl nazlı nigar gәlmiш idи.

Tәr axıb gүl yanağından, bulud örtmүşdү Ayı,
Onu düşmәnmi.govub, könlү gubar gәlmiш idи?

Ona mәn göz yetirib, xәlvәti baxdim, baxdim,
Ovçunun ovlağına körpә şikar gәlmiш idи.

Uyuyub hәr ikimiz, rahat olub, bir yatdıg,
Bәxtimin бағcasыna güllü bahar gәlmiш idи.

Dedi: „Getmәk dәmidir, söylә, nә istәrsәn, yar?
Bir öpүş istәdim ondan... Yeri var, gәlmiш idи.

Ağlayıb getdi o yar, göz yaşı yandırdı mәni,
Odlara yandı dilim, sanki şәrap gәlmiш idи.

„Ey Nizami!“ dedi... Birdәn aylılıb, gördüm o yox,
Demә, rö'yada bizә çeşmi—xumar gәlmiш idи.

Көрүн, өнүндә ашигин шири нечә шикар едәр,
Пәләңк кими чаванлары бир анда бигәрар едәр.

Чәкиб дә кирпијиндән ох, о әйри јајда сахлајыр,
Нә ишди ки, вурулмамыш бу гәлбим аһү зар едәр.

Алыб ләбин сорағыны, дағытмышам либасымы,
Көрүн, бу меј нә мејди ки, ичilmәмиш хумар едәр.

Дедим о даш үрәклидән вәфа көрүм, нә чарә ки,
Мәним бу шишә көnlүмү әләмлә сәнксар едәр.

Шәбин вүсалы һәр сәһәр алышдырыр хәјалымы,
О һәр кечә бу көnlүмү, көрүн, нә тару мар едәр.

Хәзинәдирсә мәһнәтин, хәрабәләрдә мәскән ет,
Гәрарсыз көnүлдә, сор, нәдән гәмин гәрар едәр?

Нә гәдри залым оlsa да, Низами, әл көтүрмә сән!
Күл истәjән чәфа чәкиб, тиканла рузикар едәр.

* * *

Görün, öñündə aşigın şiri necə şikar edər,
Päleng kimi cavanları bir anda bigərər edər.

Çəkib də kirpiyindən ox, o əyri yayda saxlayır,
Nə işdi ki, vurulmamış bu gəlbim ahü zar edər.

Alıb ləbin sorağını, dağıtmışam libasını,
Görün, bu mey nə meydi ki, içilməmiş xumar edər.

Dedim o daş ürəklidən vəfa görüm, nə çarə ki,
Mənim bı şışə könlümü ələmlə səngsar edər.

Səbin vüsali hər səhər alısdırır xəyalımı,
O hər gecə bu könlümü, görün, nə tarü mar edər.

Xəzinədirsə möhnətin, xərabələrdə məskən et,
Gərarsız könüldə, sor, nədən gəmin gərar edər?

Nə gədri zalim olsa da, Nizami, əl götürmə sən!
Gül istəjən cəfa çəkib, tikanla ruzigar edər.

Һұснұн көзәл ајетләри, еј севкили чанан!
Олмуш бүтүн аләмдә сәнин шә'нинә шајан.

Кәл, еjlә инаjәt, мәnә ver busә ләbindәn,
Чүnki көzәlin busәsidiр aшигә eңsan.

Сордум ки: «Көnүl hardadыр?» Алдым бу чавабы:
«hеч сorma, tapыlmaz, onu axtarsa da insan.»

«Рәhм ejlә!» dejib, sel kimi kөz jaшымы төkdүm
Kим, ганым илә әл jума, ej afeti-dөvran!

Инсағын әkәr varsa, aчыg de, bu Nizami,
Сәnlә neчә rәftar elәsin, ej mани-taban?

Кәл, сөjlә, чавабын nә olар sorғu заманы
Әhvalымы сәndәn sorušarsa Гызыл Arslan?

* * *

Hüsniүn gözәl ayәtlәri, ey sevgili canan!
Olmuş bütün alәmdә sәnin şәninә şayan.

Gәl, eylә inayәt, mәnә ver busә lәbindәn,
Çunki gözәlin busәsidiр aшигә ehsan.

Sordum ki: „Könül hardadır?“ Aldım bu cavabı:
„Heç sorma, tapılmaz, onu axtarsa da insan“;

„Rәhм eylә!“ deyib, sel kimi göz yaşımı tökdüm
Kim, ganım ilә әl yuma, ey afeti—dövran!

İnsafın әgәr varsa, açıg de, bu Nizami,
Sәnlә necә rәftar elәsin, ey mahi—taban?

Gәl, söylә, cavabin nә olar sorғu zamanı
Әhvalımı sәndәn sorušarsa Gizil Arslan?

* * *

Еј назлы мәләк вә шух диларам,
Сәнсиз мәнә јох гәрару арам.

Еј бади-сәба, apar pejamy,
Сејлә она: «Еј көзәл құләндам!

Кетдин вә апардын һушу әгли,
Етдин мәни өз јолунда сәрсам.

Гәм шәрбәти вермисән несабсыз,
Еј сәргәдәм, үрек тәмәннам!

Мәчнүн кими налә ejlәjiб мән,
Лејли дејәрәм дә сүбһ та шам.

Дайм кәзәрәм мән hәр мәканы,
Олмаз тәләбимә бир сәрәнчам.

Нә сәндән олур мәнә сифариш,
Нә мејлә долур әлимдәки чам.

Зұлфүндә дүшүб тора бир овтәк,
Галдыым нечә, көр, фәгириү накам?!»

Гуртар гәзәли daha, Низами,
Кет, хәlvәтә кир, отур, тут ehram.

* * *

Ey nazlı mələk və şux dilaram,
Sənsiz mənə yox gərarü aram.

Ey badi—səba, apar peyamı,
Söylə ona: „Ey gözəl güləndam!

Getdin və apardın huşu əgli,
Etdin məni öz yolunda sərsəm.

Gəm şərbəti vermisən hesabsız,
Ey sərvəgədəm, ürək təmənnam!

Məcnun kimi nalə eyləyib mən,
Leyli deyərəm də sübh ta şam.

Daim gəzərəm mən hər məkanı,
Olmaž tələbimə bir sərəncam.

Nə səndən olur mənə sifaris,
Nə meylə dolur əlimdəki cam.

Zülfündə düşüb tora bir ovtək,
Galdıım necə, gör, fəgirü nakam?!“

Gurtar gəzəli daha, Nizami,
Get, xəlvətə gir, otur, tut ehram.

Етди гәмин, никарым, өмрүм боју әзијјәт,
Чатмыш сәмајә аһым, бәсdir мәнә бу зилләт.

Дырнагларым төкүлдү бу синәми дидмәкдән,
Өтдү бычаг сүмүкдән, јохдур чанымда тагәт.

Кизләтмәк олмаз әсла севданы бу чаһанда,
Башга чаһана чатмыш һаггында, бил ки, сөһбәт.

Көnlүм сәнин далынча дүшмүш ѡола нә вахтдыр,
Неч кариван онунчун бир еjlәmәz һидајәт.

Сөз вердин ки: «Низами, вәслим олар мүjәссәр.»
Чанан, тәләс, кәл инди, та әлдә вар фүрсәт.

Etdi gəmin, nigarım, ömrüm boyu əziyyət,
Çatmış səmayə ahım; bəsdir mənə bu zillət.

Dırnaglarım töküldü bu sinəmi didməkden,
Ötdü biçag sümükdən, yoxdur canımda tagət.

Gizlətmək olmaz əsla sevdanı bu cahanda,
Başga cahana çatmış haggında, bil ki, söhbət.

Könlüm sənin dalınça düşmüş yola nə vaxtdır,
Heç karivan onunçun bir eyləməz hidayət.

Söz verdin ki: „Nizami, vəslim olar müyəssər“.
Canan, tələs, gəl indi, ta əldə var fürsət.

Сәрхөшлүг едән дөвләт һүшjар олачаг бир күн,
Илләрчә јатан бәхтим бидар олачаг бир күн.

Галмаз бу гапы бағлы, вар hәр кечәнин сүбни,
Дилбәр белә hеч галмаз, дилдар олачаг бир күн.

Әғjарымы чананым охшарса бу күн, әлбәт,
Бу севкили көзләрдә о хар олачаг бир күн.

Мән кафәри-ешг олдум, билдим ки, бу дастандан
Бојнумда онун зүлфү зүннар олачаг бир күн.

Sәrxoşlug edәn dövlät huşyar olacag bir gün,
İllәrcә yatan bәxtim bidar olacag bir gün.

Galmaz bu gapı bağlı, var hәr gecәnin sübhi,
Dilbәr belә heç galmaz, dildar olacag bir gün.

Әğyarımı cananım oxşarsa bu gün, әlbәt,
Bu sevgili gözlәrdә o xar olacag bir gün.

Mәn kafәri—eşg oldum, bildim ki, bu dastandan
Boynumda onun zülfü zünnar olacag bir gün.

Пәрванә, сөндүр шәм'ини, кәлди чирағи-чанымыз,
Ган ағла, еј күлзар, сән, ачды күли-хәнданымыз!

Олмуш кечә мејдан сәнә, чанан, мәнәм гурбан сәнә,
Кәлди, еј Һиндистан, сәнә фәғфури-Түркистанымыз.

Бир сәрвдир гәddin сәнин, чәnnәtдә jоx бәрабәрин,
Сән бир аға, мән нәкәрин, биз бәндә, сән султанымыз.

Парлар јанағын шәм'tек, пәрванә јанды сүбһәдәк,
Биз тәшнәјик, су вер, ичәк, еј чешмәји-һејванымыз!

Лүтф еjlә bir, ej nazenin, Nizamiј ol hәmnişin,
Gәt eylәdin: ollam sәnin, bәs hardadir peymanımız?

Pәrvanә, söndür şәm'ini, gәldi çiragi—canımız,
Gan ağla, ey gülzar, sәn, açdı güli—xәndanımız!

Olmuş gecә meydan sәnә, canarı, mәnәm gurban sәnә,
Gәldi, ey Hindistan, sәnә fәğfuri—Türkistanımız.

Bir sәrvdir gәddin sәnin, cәnnәtдә yox bәrabәrin,
Sәn bir ağa, mәn nökәrin, biz bәndә, sәn sultanımız.

Parlar yanağın şәm'tek, pәrvanә yandı sübhәdәk,
Biz tәşnәyik, su ver, içәk, ey çeshmәyi—heyvanımız!

Lütf eylә bir, ey nazenin, Nizamiј ol hәmnişin,
Gәt eylәdin: ollam sәnin, bәs hardadir peymanımız?

Кечә кечмиш, мәнә, кәл, бир мәһи-табан ол сән!
Ешгинин һәмдәмијәм, сүфрәмә меһман ол сән!

Дирилик чешмәсидир ләбләрин, ej назлы никар!
Кетмәмиш чаным әлимдән мәнә чанан ол сән!

Чатма кәл гашларыны, ашигә рәһм ejlä bir an,
Кәл, ахытма ганымы, чан верәчек чан ол сән.

Саралан чеһрәмә бах, дәрдли синәмдән тозу сил,
Чәкдијим дәрд ки, сәниндир, бары дәрман ол сән!

Нә гәдәр од олуб одлар вурачагсан чаным?
Бир saat мәчлисимә сүнбули-рејhan ол сән!

Какилин Aj чәтири, miшк сачыр зүлфләrin,
Бир гулундуру Nizami, она sultان ол сән!

Geca keçmiş, mənə, gəl, bir məhi—taban ol sən,
Eşginin həmdəmiyəm, süfrəmə mehman ol sən.

Dirilik Çeşməsidir ləblərin, ey nazlı nigar!
Getməmiş canım əlimdən mənə canan ol sən.

Çatma gəl gaşlarını, aşigə rəhm eylə bir an,
Gəl, axıtma ganımı, can verəcək can ol sən.

Saralan çöhrəmə bax, dərdli sinəmdən tozu sil,
Çəkdiyim dərd ki, sənindir, barı dərman ol sən!

Nə gədər od olub odlar vuracagsan canima?
Bir saat məclisimə sünbüli—reyhan ol sən!

Kakilin Ay çətiri, miшk saçır zülfərlərin,
Bir gulundur bu Nizami, ona sultan ol sən!

Күл чамалын күлә деди: — Дур, пәрдә сал үзүндән,
Күлләр зүннар бағламышдыр жанағындан, үзүндән.

Көрүрәм ки, ган өртмүшдүр нигабыны гөнчәнин,
Хәчаләтдән бүрунүб ки, көрмәјесән бәлкә сән.

Гулач-гулач сачларынын ачыланда мәта'и,
Бәнөвшәләр көчмәк үчүн јук бағлады билирсән.

О әргәван чамалынын бир ишарә етмәси
Ясәмәни лал еjlәди, сусән галды сөзүндән.

Әкәр дава едирсәнсә, күлә сејлә һөкмүнү,
Чүнки нәркиз хумар олмуш, јуху јағыр көзүндән.

Низамилә чох әлләшди бүлбүл, етсин рәгабәт,
Бу гәзәли ешидәркән сусду, кетди өзүндән.

Gül camalın gülə dedi: — Dur, pərdə sal üzündən,
Güllər zünnar bağlamışdır yanağından, üzündən.

Görürəm ki, gan örtmüşdür nigabını gönçənin,
Xəcalətdən bürünüb ki, görməyəsən bəlkə sən.

Gulac-gulac saçlarının açılında məta'i,
Bənövşələr köçmək üçün yük bağladı bilirsən.

O ərgəvan camalının bir işarə etməsi
Yasəməni lal eylədi, susən galdı sözündən.

Əgər dava edirsənsə, gülə söyle hökmünü,
Çünki nərgiz xumar olmuş, yuxu yağır gözündən.

Nizamilə çox əlləşdi bülbül, etsin rəgabət,
Bu gəzəli eşidərkən susdu, getdi özündən.

* * *

Чаванлыг вар икән әлдә кәрәк гәдрин билә инсан,
Әмин олма кәләр бир дә бу мүлкү тәрк едән карван.

Бүкүлмүш гәддинә бир бах гочалмыш шәхсин, һәсрәтлә
Чаванлыг күнләрин дайм кәзәр торпагда сәркәрдан.

Нә дөвләт варса дүнјадә сәнә анчаг өмүрдүр, бил,
Онун мә'насыны дәрк ет, чалыш баш кечмәсин бир ан!

Кери дөнмәз кечән бир құн, аյыг ол даима сән дә,
Рәва олмаз ки, мәстләртәк кечә гәфләтдә бу дөвран.

Нечүн сән һәрзә ишләрдә верирсән өмрүнү бадә,
Хеирли ишләрә сәрф ет, һәјаты ejлә чавидан!

Пул илә алмадын чаны, биләсән гијметин, гәдрин
Ки, оғру да гәдир билмәз оғурласа малы асан.

Әкәр сән шадиман олсаң, гәмә heç бир зәрәр кәлмәз
Вә ja гәмдән өлүб кетсән, тохунмаз шадлыға нәгсан.

Низами, сәндә рүһ варса, дашиң ешгү мәһәббәтдән,
Кәзәл бир мусиги динлә, шәраб версин сәнә чанан.

* * *

Cavanlıq var ikən əldə gərək gədrin bilə insan,
Əmin olma gələr bir də bu mülkü tərk edən karvan.

Bükülmüş gəddinə bir bax gocalmış şəxsin, həsrətlə
Cavanlıq günlərin daim gəzər torpagda sərgərdan.

Nə dövlət varsa dünyadə sənə ancag ömürdür, bil,
Onun mə'nasını dərk et, çalış boş keçməsin bir an!

Geri dönməz keçən bir gün, ayıq ol daima sən də,
Rəva olmaz ki, məstlərtək keçə gəflətdə bu dövran,

Neçün sən hərzə işlərdə verirsən ömrünü badə,
Xeyirli işlərə sərf et, həyatı eylə cavidan!

Pul ilə almadın canı, biləsən giymətin, gədrin
Ki, oğru da gədir bilməz oğurlasa malı asan.

Əgər sən şadiman olsan, gəmə heç bir zərər gəlməz
Və ya ğəmdən ölüb getsən, toxunmaz şadlıga nögsan.

Nizami, səndə ruh varsa, daşın eşgü məhəbbətdən,
Gözəl bir musigi dinlə, şərab versin sənə canan.

Көnlүм сиtәminlә чанә јетди,
Аһым оду асиманә јетди.

Ајрылмарам өлмәjинчә сәндән,
Гәм хәнчәри гәлбә, ганә јетди.

Ешги нечә кизләдим чаһанда,
Шурим о бири чаһанә јетди.

Карван һәлә чатмамыш, јолунда
Кеч нөвбәти кәлди, чанә јетди.

«Кезлә, кәләрәм, — дедин, — Низами!»
Тез кәл ки, заман о анә јетди.

Könlüm sitәminlә canә yetdi,
Ahım odu asimanә yetdi.

Ayrılmaram ölmeyincә sәndәn,
Gәm xәncәri gәlbә, ganә yetdi.

Eşgi necә gizlәdim cahanda,
Surim o biri cahanә yetdi.

Karvan hәlә çatmamış, yolunda
Köç növbәti gәldi, canә yetdi.

„Gözlә, gәlәrәm, — dedin, — Nizami!“
Tez gәl ki, zaman o anә yetdi.

* * *

Еј гиблеји чаным, дәхі бүтханәдән әл чәк!
Еј дини севән, кәл, рәһи-биканәдән әл чәк!

Гәлбимдәки шәм'им кими јан, чаныма нур сач,
Фырланма әбәс, адәти-пәрванәдән әл чәк!

Чану дилими алмысан, еј пәрдәнишин јар,
Бипәрдә даныш, пәрдеји-кашанәдән әл чәк!

Мејханәји-ешгиндә ки, мәстанә јыхылдым,
Сәрмәстләри говма бу мејханәдән, әл чәк!

Ja күл кими ал рәнкими, ja әтрими гајтар,
Ja гуш кими сал дамына, ja данәдән әл чәк!

Шаһин кими мәскән сәнә шаһлар әли олмуш,
Говма ики-үч гарғаңы виранәдән, әл чәк!

Мәстәм сәнин ешгиндә, вұсалынла аյылт, кәл,
Гара гулунам, шивеји-түрканәдән әл чәк!

Әфсанә демәzlәr, көзәlim, сүбһ ачыланда,
Сүбһүн ачылыб, сән дәхі әфсанәдән әл чәк!

Чох сөjlәмишәм, сөjlәjәрәм бир дә: «Низами,
Чан гој рәһи ешгиндә, бу пейманәдән әл чәк!»

* * *

Ey gibleyi canim, daxi bütxanadən el çek!
Ey dini sevən, gəl, rəhi—biganadən el çek!

Gəlbimdəki şəm'im kimi yan, canıma nur saç,
Fırlanma əbəs, adəti—pərvanadən el çek!

Canü dilimi almışan, ey pərdənişin yar,
Bipərdə danış, pərdeyi—kaşanadən el çek!

Meyxanəyi—eşgində ki, məstanə yıxıldım,
Sərməstləri govma bu meyxanadən, el çek!

Ya gül kimi al rəngimi, ya ətrimi gaytar,
Ya guş kimi sal damına, ya danədən el çek!

Sahin kimi məskən sənə şahlar əli olmuş,
Govma iki-üç garğanı viranadən, el çek!

Məstəm sənin eşgində, vüsaliňla ayılt,gəl,
Gara gulunam, şiveyi—türkanadən el çek!

Əfsanə deməzlər, gözəlim, sübh açılanda,
Sübħün açılıb, sən dəxi əfsanadən el çek!

Çox söyləmişəm, söyləyərəm bir də: „Nizami,
Can goy rəhi eşgində, bu peymanadən el çek!“

* * *

Мүмкүнмүдүр мәни гурбан едәсән?
Дәрдләрими көрүб, дәрман едәсән?

Кез јашымла исланмадан бәдәним
Ал ганыма мәни гәлтан едәсән?

Үрек демә, артыг әлдән вермишәм,
Она чарә өзүн, чанан, едәсән!

Зәиф овам, сахла мәни, әлдүрмә,
Неч дәјәрми мәни гурбан едәсән?

Кез дикмишәм додағынын шәһдинә,
Үмид вар ки, бир күн меһман едәсән.

Бәлкә вуруб ләбләринә меһрүнү,
Низамини бир Сүлејман едәсән?

* * *

Mümkünmüdür məni gurban edəsən?
Dərdlərimi görüb, dərman edəsən?

Göz yaşımıla islanmadan bədənim
Al ganima məni gəltan edəsən?

Ürək demə, artıq əldən vermişəm,
Ona çarə özün, canan, edəsən!

Zəif ovam, saxla məni, öldürmə,
Heç dəyərmi məni gurban edəsən?

Göz dikmişəm dodağının şəhdinə,
Ümid var ki, bir gün mehman edəsən.

Bəlkə vurub ləblərinə möhrünü,
Nizamini bir Süleyman edəsən?

Өмрүн боју һал тутмаға сән етмәдин адәт,
Еj каш, тапасан һалымызы сормаға фұрсәт.

Мәнтәк нечә хырманы јанан вар гәмин илә,
Шәфгәт еләмәкчүн едирик мин дәфә миннәт.

Бүтханәдә, hәm Kә'бәдә сәнсән бизә мә'буд,
hәр јердә сәнинчүн едирик, бил ки, ибадәт.

Инчирсән әчәб ки, сәни мән сеірә даланда,
Сән дә баҳыб әғјарә, мәнә вермә әзијјәт.

Дүзләрлә гәзәл сөјләди мәдһинде Низами,
Даш гәлбин әчәб ејләмәди онлара рәғбәт.

Ömrün boyü hal tutmaǵa sən etmədin adət,
Ey kaş, tapasan halımızı sormaǵa fürsət.

Məntək neçə xırmanı yanan var gəmin ilə,
Şəfgət eləməkçün edirik min dəfə minnət.

Bütixanədə, həm Kə'bədə sənsən bizi mə'bud,
Hər yerdə səninçün edirik, bil ki, ibadət.

İncirsən əcəb ki, səni mən seyrə dalanda,
Sən də baxıb aǵyarə, mənə, vermə əziyyət.

Yüzlərlə gəzəl söylədi mədhində Nizami,
Daş gəlbin əcəb eyləmədi onlara rəğbət.

* * *

Јол чәтин, аләм гаранлыг — атыны бир јанә чәк,
Варлығы, кәл, бир заман чан мүлкүнә, виҹданә чәк.

Гов көнүл бағча-бағындан бу гара гарғалары,
Имтahan ejlə, hūma guşlaryny mejdanə chæk.

Көnlүmә олдунса мәһрәм, ej kүlүm, aч pәrdәni,
Hikmәtin шәrbәtinи al, башына mәrdanә chæk.

Әhli-ruh mәchlislәrinde heç заман олма ağır,
Sagitәk, ic al şәrab, hәr iшини sәhmanә chæk.

Mәşgүl олма zәrrәcә cәnnәt-chәhennәmlә, sagыn,
Эz cәhennәm башыны, bir dә gәlәm rizvanә chæk.

Kәrchi ruh аләminin hikmәtinә chatdy әlin,
Әrshi titrәt, kәrdishin iplәrinи mәstanә chæk.

Ket gәdәmsiz o jolu, dilsiz danыш hәr sәzүнү,
Baxmadan kөr, surәti-pejmanәsin, kәl, chanә chæk.

Ej Nizami, bu gәdәr әsrar ki, sәn aчmisan,
Anlayan jox rәmzinи, bәsdir, onu pүnhanә chæk.

* * *

Yol çәtin, alәm garanlıq—atını bir yanә çәk,
Varlığı, gәl, bir zaman can mülkünә, vicdanә çәk.

Gov könül bacça-bağından bu gara garğaları,
İmtahan eylә, hüma guşlarını meydanә çәk.

Könlümә oldunsa mәhrәm, ey gülüm, aç pәrdәni,
Hikmәtin şәrbәtinи al, başına mәrdanә çәk.

Әhli-ruh mәchlislәrindә heç zaman olma ağır,
Sagitәk, iç al şәrab, hәr iшини sәhmanә çәk.

Mәşgүl olma zәrrәcә cәnnәt—cәhennәmlә, sagın,
Эz cәhennәm başını, bir dә gәlәm rizvanә çәk.

Gәrçi ruh alәminin hikmәtinә chatdı әlin,
Әrshi titrәt, gәrdishin iplәrinи mәstanә çәk.

Get gәdәmsiz o yolu, dilsiz danış hәr sözünü,
Baxmadan gör, surәti—peymanәsin, gәl, canә çәk.

Ey Nizami, bu gәdәr әsrar ki, sәn aчmisan,
Anlayan yox rәmzinи, bәsdir, onu pүnhanә çәk.

Сән көnlүмү алмаг да диләрсәнми, а дилбәр?
Солсун о бөјүк ешгинә бәсләнмиш әмәлләр?!

Бир хәjли заман вар ки, ачылмыр о күл ағзын,
Зәһмәт чәкәрәк гырмады пүстән дәхи шәккәр.

Һәр кирпијинә бир пәри мәфтүн-зәбундур,
Зүлфүн дағылар, шурә кәләр чүмлә қөзәлләр.

Гәмзән нә јаман рөвнәги-ислами јыхыбыр,
Тут башга әмәл, олма, қөзәл, кәл белә кафәр.

Сәһраларә чыхсан, билирәм, дилбәри-ра'на,
Гибтә едәчәк һүснүнә Күн Ајла бәрабәр.

Әглә кәләчәк һәр нә ки, диванәләрин вар,
Рујиндән әкәр олса кәнар о гара телләр.

Руһ нуш еләjәr, лә'ли-ләбин бадә верәрсә,
Чәнк, неj, каман инләр, көз олар онлара сағәр.

Бу һүснү чамал илә, бу үлви көрунүшлә,
Мүмкүнсә, бизә лүтф еләjib рујини қөстәр.

Таинки Низами кими һичранзадәләр гоj
Бел бағлајараг гуллуға, оlsun сәnә чакәр.

* * *

* * *

Сән könlümü alımag da dilərsənmi, a dilbər?
Solsun o böyük eşginə bəslənmiş əməllər?!

Bir xeyli zaman var ki, açılmış o gül ağızın,
Zəhmət çəkərək girmadı püstən dəxi şəkkər.

Hər kirpiyinə bir pəri məftuni—zəbundur,
Zülfün dağılardır, şurə gələr cümlə gözəllər.

Gəmzən nə yaman rövnəgi—islami yixibdır,
Tut başga əməl, olma, gözəl, gəl belə kafər.

Səhralara çıxsan, bilirəm, dilbəri—rə'na,
Gibtə edəcək hüsнүнə Gün Ayla bərabər.

Әgлə gələcək hər nə ki, divanələrin var,
Ruyindən əgər olsa kənar o gara tellər.

Ruh nuş eləyər, lə'li—ləbin badə verərsə,
Cəng, ney, kaman inlər, göz olar onlara sağər.

Bu hüsнü camal ilə, bu ülvi görünüşlə,
Mümkünsə, bizə lütf eləyib ruyini göstər.

Tainki Nizami kimi hicranzadələr goj
Bel bağlayarag gulluğa, olsun sənə çakər.

* * *

Дилбәр, нечә бilsən, sənə bənzər nişanıım var,
Гəlbim ləbinə, sübhüm isə zülfünə oxşar.

Галхмагчын үзənkinə dizimdə hanı tagət?
Jox güvvə cilovdan da tutam, sevgili dildar.

İchran nə gədər varsa, vəfa ləfzini tutma,
İchrandə kərəkdir ola jarpərə vəfadər.

İər busənə bir chan verirəm, dəjməsə, alma,
Çun istəmərəm xeyrim üçün sən olasən xar.

«Сəбр ejlə — dedin. — Dərdimə dəz, kəzlə, Nizami!»
Məndə hanı səbr etməjə tagət, kərə əzүn, jarpərə!

* * *

Dilbər necə bilsən, sənə bənzər nişanıım var,
Gəlbim ləbinə, sübhüm isə zülfünə oxşar.

Galxmagçın üzənginə dizimdə hanı tagət?
Yox güvvə cilovdan da tutam, sevgili dildar.

Hicran nə gədər varsa, vəfa ləfzini tutma,
Hicrandə gərəkdir ola yar yarə vəfadər.

Hər busənə bir can verirəm, dəyməsə, alma,
Çün istəmərəm xeyrim üçün sən olasən xar.

„Səbr eylə! — dedin, — Dərdimə döz, gözlə, Nizami!
Məndə hanı səbr etməyə tagət, gör özün yar!

Кимдир дејил, дејирсән, инди чаһанда бәдбәхт?
Бир јерми вар ки, орда яjmaz фәләк әсарәт?

Зијнәт вериб, harda бир талејә кәлинтәк,
Бу ајинәјә бәнзәр доггуз үзүкlu хилгәт?

Аләм бу исә, көрдүк, јохдур онун үзүндә
Бир зәррәчә сәдагәт, бир зәррә нур, шәфгәт.

Дәрди, гәми нә варса, фәрз ejlә олмајыбыр,
Өјлә дүшүн ки, јохдур аләмдә бөjlә мәһнәт.

Бәсләр фәләк кәбәкдә мүшк илә әнбәр, анчаг
Та сыймајынча олмаз онда елә ләтафәт.

Мүшк илә долдурурса дөвраны бу зәманә,
Вар мүшкүнүн үзүндә мүтләг гандан ишарәт.

Тәрк ejlә бу чаһаны, бәсdir даһа, Низами,
Бу әгрәbdәn бу тасда сән көзләmә сәадәт.

* * *

Kimdir deyil, deyirsən, indi cahanda bədbəxt?
Bir yermi var ki, orda yamaz fələk əsarət?

Ziynət verib, de, harda bir taleyə gəlintək,
Bu ayinəyə bənzər dogguz üzüklü xilgət?

Aləm bu isə, gördük, yoxdur onun üzündə
Bir zərrəcə sədagət, bir zərrə nur, şəfgət.

Dərdi, gəmi nə varsa, fərz eylə olmayıbdır,
Öylə düşün ki, yoxdur aləmdə böylə möhnət.

Bəslər fələk göbəkdə müşk ilə ənbər, ancag
Ta sıxmayınca olmaz onda elə lətafət.

Müşk ilə dolduraraşa dövranı bu zəmanə,
Var müşkünün üzündə mütləq gandan işarət.

Tərk eylə bu cahani, bəsdir daha, Nizami,
Bu əgrəbdən bu tasda sən gözləmə səadət.

Гој сәнә сөјләсин, көзәл, ашиг өз һали зарыны,
Данлајасан бәлкә сән өз қөзләринин хумарыны.

Сәрзәниш еjlәmә она, valeh olarsan анбаан,
Көрсән әкәрчи күзкүдә Aj кими өз үзарыны.

Гојма фәрагы тәрк еда, hicrinә öyrəшиб көңүл,
Гојмамыш о сәнә јахын ahi-шәрәр нисарыны.

Архаланан заман сәнә севкилини унутма, кәл,
Гојма ки, айры үнвана чәксин о рәхтү барыны.

Јусифи-гәлби салмысан чаһи-зәнәхдә зиндана,
Инди көмәк голун салыб чыхар о дилфикарыны.

Нафә кими ганым донар чамалына сәпәндә сән
Көңүлләрә әтиր сачан о зүлфи-мүшкбарыны.

Үзрүнә дил аchan заман лал олур ашигин, инан,
Лütфүнүн ихтиярына вериб өз ихтиярыны.

Олду Низами гул сәнә, әмринә мүнтәэир дуруб,
Әhdә вәфа едиb она көстәр өз e'тибарыны.

Goy sənə söyləsin, gözəl, aşig öz hali zarını,
Danlayasan bəlkə sən öz gözlərinin xumarını.

Sərzəniş eyləmə ona, valeh olarsan anbaan,
Görsən əgərçi güzgüdə Ay kimi öz üzərini.

Goyma fəraqı tərk edə, hicrinə öyrəшиб könül,
Goymamış o sənə yaxın ahi—şərər nisarını.

Arxalanan zaman sənə sevgilini unutma, gəl,
Goyma ki, ayrı ünvana çəksin o rəxtü barını.

Yusifi-gəlbi salmışan çahi-zənəxdə zindana,
İndi kömək golun salıb çıxar o dilfikarını.

Nafə kimi ganım donar camalına səpəndə sən,
Könüllərə ətiir saçan o zülfı—müs kbarını.

Üzrүnə dil achan zaman lal olur aşigin, inan,
Lütfunün ixtiyarına verib öz ixtiyarını.

Oldu Nizami gul sənə, əmrinə müntəzir durub,
Əhdə vəfa edib ona göstər öz e'tibarını.

Хошдур сәнин јолунда, ej dost, әзијјәт, монног,
Гәм көhlәни чапыртмаг та вар јолунда фүрсәт.

Құл чөһрәниң өнүндә бир шам кими дајанмаг,
Јанмаг кәрек баш илә, етмәк чан илә хидмәт.

Чанан, сәнин фикринлә хошдур сәни дүшүнмәк,
Ешгинлә көnlүм әсла олмаз бир ан да раһәт.

Хошдур сәнин өнүндә баш әjmәк, ej никарым,
Башлар кәрек тач илә етсин о һүснә hәrmәт.

Гәм сәррағы олубдур дүніjadә bu Низами,
Кизли гәми, бәланы ачмағә varмы начәт?

Xoşdur sənin yolunda, ey dost, əziyyət, möhnət,
Gəm köhləni çapırtmag ta var yolunda fürsət.

Gül çöhrənin öündə bir şam kimi dayanmag,
Yanmag gərək baş ilə, etmək can ilə xidmət.

Canan, sənin fikrinlə xoşdur səni düşünmək,
Esginlə könlüm əsla olmaz bir an da rahət.

Xoşdur sənin öündə baş əymək, ey nigarım,
Başlar gərək tac ilə etsin o hüsnə hörmət.

Gəm sərrafı olubdur dünyadə bu Nizami,
Gizli gəmi, bəlanı açmaga varmı hacət?

Гәм јемә, бир яр вар, ахыр сәнә гәмхар олар,
Көрсә ки, тәнһа галыбсан, яр олар, дилдар олар.

Нурлу бир tale диләрсән, ятма сән та сүбһәдәк,
Неч нә чатмаз ятмыша, tale аյыгла яр олар.

Сән һұмасан, сәрчәләр хырманлара чәксин һүчум,
Сән ки, салимсән, дәвајә мөһтәч о бимар олар.

Бурда шаһлар ҹәнк едир, сән тирбарандан горун,
Тојда әлләр мәчлис ичрә назла шәkkәбар олар.

Балда милчәк батды, яхды шәм' пәрванәни,
Кисәни тәррар апарды, дәрдмәнд әjjар олар.

Јол әкәр јохса сәрајә, гәм јемә, ејб еjlәmәz,
Шах ова чыхдыгда анчаг итчиләр сәрдар олар.

Ат гәдәм бир дәм, Низами, тәрк елә накәсләри,
Та көрек бир кәс нә ваҳт бу өлкәдә салар олар.

Gəm yemə, bir yar var, axır sənə gəmхар olar,
Görsə ki, tənha galıbsan, yar olar, dildar olar.

Nurlu bir tale dilərsən, yatma sən ta sübhədək,
Heç nə çatmaz yatmışa, tale aygıla yar olar.

Sən hümasan, sərçələr xırmanlara çäksin hückum,
Sən ki, salimsən, dəvayə möhtac o bimar olar.

Burda şahlar cəng edir, sən tirbarandan gorun,
Toýda əllər məclis içrə nazla şəkkəbar olar.

Balda milçək batdı, yaxdı şəm'də pərvanəni,
Kisəni tərrar apardı, dərdmənd əyyar olar.

Yol əgər yoxsa sərayə, gəm yemə, eyb eyləməz,
Şah ova çıxdıgda ançag itçilər sərdar olar.

At gədəm bir dəm, Nizami, tərk elə nakəsləri,
Ta görək bir kəs nə vaxt bu əlkədə salar olar.

Үзүн мұштагијәм, ej dust, nədən bir an kərūnməzsən?
Сәнә бәндә мәнәм, сөjlә, кимин султаны олдун сәn?

O көзләр күл чамалинлә ләбинчин шаһидимdir, jар,
Диван етсәn, өзүндәn бил, мәнә hәm шаһид, hәm дүшмәn.

O hүснә аjnадан бахсан, инан ki, гыsganar көnlүm,
Onу pүnhan tut, ej chanan, amandyr,jad nәzәrlәrdәn.

Нә әnбәrdir o зүlfүn ki, sәbadan kizlidir sirri,
Onu tutdugcha сәn pүnhan сәba kөrmәk dиләr hәrdәn.

Сәnин ki, asitanыndan hәjat адлы sular çaglar,
Sulansыn keçdiyin ѡllар, күl аcсыn күl gәdәmlәrdәn.

Üzün müştagiyәm, ey dust, nədən bir an görünməzsən?
Sənə bəndə mənəm, söylə, kimin sultani oldun sən?

O gözlər gül camalinlə ləbinçin şahidimdir, yar,
Divan etsən, özündən bil, mənə həm şahid, həm düşmən.

O hüsнә aynadan baxsan, inan ki, gısganar könlüm,
Onu pünhan tut, ey canan, amandır, yad nəzərlərdən.

Nə ənbərdir o zülfün ki, səbadan gizlidir sirri,
Onu tutdugca sən pünhan səba görmək dilar hərdən.

Sənin ki, asitanından həyat adlı sular çağlar,
Sulansın keçdiyin yollar, gül açsın gül gədəmlərdən.

Саги, нә јатыbsан, дур, меј вер ки, баһар кәлди,
Тале јенә иш үстә, көксүндә вүгар кәлди.

Бир данә вәфа тохми әкмишдим о күлшәндә,
Күл ачды һаман данә, күлзаринә бар кәлди.

Сәпди су чијәр чешмәм, кәnlүн бағы қулләнди,
Бир бөjlә кәзәл бағә наз илә шикар кәлди.

Солmuşду, гарышмышды мин дәрд илә әһвалым,
Дирчәлди күсән кәnlүм, сәбр илә гәrap кәлди.

Игбал нә кәзәл кәлмиш, бундан да кәзәл олмаз,
Гуллугда дуруб бәхтим, дидарына яр кәлди.

Бүтләр шаһы назирдир, шаһлар шаһы назирдир,
Көвһәр белә нурани, нәргиз дә хумар кәлди.

Шүкр еjlә, Низами, кәл, туфанлар арасындан
Бәхтин кәмиси чыхды, фәтһ илә кәnar кәлди.

Sagi, nə yatıbsan, dur, mey ver ki, bahar gəldi,
Tale yenə iş üstə, köksündə vügar gəldi.

Bir danə vəfa toxmi əkmişdim o gülşəndə,
Gül açdı haman danə, gülzarinə bar gəldi.

Səpdi su ciyər çeşməm, könlün bağı gülləndi,
Bir böylə gözəl bağə naz ilə şikar gəldi.

Solmuşdu, garışmışdı min dərd ilə əhvalim,
Dirçəldi küsən könlüm, səbr ilə gərar gəldi.

İgbal nə gözəl gəlmış, bundan da gözəl olmaz,
Gullugda durub bəxtim, didarına yar gəldi.

Bütlər şahı hazirdır, şahlar şahı hazirdır,
Gövhər belə nurani, nərgiz də xumar gəldi.

Sükr eylə, Nizami, gəl, tufanlar arasından
Bəxtin gəmisi çıxdı, fəth ilə kənar gəldi.

Етмә, кәл, өз камыны бир бөјлә вирандан тәләб!
Етмә мәтләб гөнчәсин сән бағлы дөврандан тәләб!

Гане ол, сәбр еjlә, ач гал, мәрдлик ejlә dәhrdә,
Етмә әсла сән чөрәк бир гејри инсандан тәләб!

Ганә дүшмүш көnlүмү хар илә бир чүр шад елә,
Еjlәmә өmrүн боју бир лалә Нe'mандан тәләб!

Сыхма көhnә палтарынла heç заман сән гәlbini,
Тазә палтар истәmә, сәn etmә nadandan tәlәb!

* * *

Etma, gel, öz kamını bir böylə virandan tələb!
Etma mətləb gönçəsin sən bağlı dövrəndan tələb!

Gane ol, səbr eylə, ac gal, mərdlik eylə dəhrdə,
Etma əsla sən çörək bir geyri insandan tələb!

Ganə düşmüş könlümü xar ilə bir cür şad elə,
Eyləmə ömrün boyu bir lalə Ne'mandan tələb!

Sıxma köhnə paltarınla heç zaman sən gəlbini,
Tazə paltar istəmə, sən etmə nadandan tələb!

Эзиз елчи, көнүл јары нечәдир?
Мән бимарын о никары нечәдир?

Көзәллиji, мәлаһәти галырмы?
Нә еләйир, иши, кары нечәдир?

Булағындан су içмишdir шәкәрин,
Күшәсindә лаләзары нечәдир?

Дост тутаны о јад сајды, көnlүмүн
Дүшмәn олан досту, јары нечәдир?

Кечә-күндүz мәn атәшdә јанырам,
Шух мәләjин abидары нечәдир?

Ган ичmекdә joх nögsanı zärräcä,
Peшиманмы, söjlä бары, нечәдир?

Bирчә däfә uf demädi ömründä,
Aşüftähal jär gärapы нечәдир?

Jär gäminndäñ Jä'gub oldu Nizami,
Əsrin Yusif shäriyary нечәдир?

Əziz elçi, könül yarı necədir?
Mən bimarin o nigarı necədir?

Gözəlliyi, məlahəti galırmı?
Nə eləyir, işi, karı necədir?

Bulağından su içmişdir şækərin,
Guşəsində laləzarı necədir?

Dost tutanı o yad saydı, könlümün
Düşmən olan dostu, yarı necədir?

Gecə gündüz mən atəşdə yanıram,
Şux mələyin abidarı necədir?

Gan içməkdə yox nögsanı zärräcä,
Peşimanmı, söylə barı, necədir?

Bircə dəfə uf demädi ömründə,
Aşüftähal yar gərəri necədir?

Yar gəmindəñ Ya'gub oldu Nizami,
Əsrin Yusif şəhriyarı necədir?

Көрдүн нә бэла чекди башым ешгин учундан?
Дөздүм геминә, кәлмәди, бах, достлуға нөгсан.

Мәзлумларының наләсинә адәт едибсән,
Бәс наләмә мејл еjlәmәдин, севкили чанан?

Еjб etmәz, ürәk vermә mәnә, чүнки kөzәlсәn,
Dil vermәmәk adәtdи kөzәllәrdә binadan.

Сөjlә, bu Nizami necә sәbr etsin, әzizim,
Eşgindә gәrarsız galacag, ej mәhi—taban!

Gördün nә bэla çekdi başım eşgin ucundan?
Dözdüm geminə, gelmedi, bax, dostluğan nögsan.

Məzlumlarının naləsinə adət edibsən,
Bəs naləmə meyl eyləmədin, sevgili canan?!

Eyb etməz, ürək vermə mənə, çünkü gözəlsən,
Dil verməmək adətdi gözəllərdə binadan.

Söylə, bu Nizami necə səbr etsin, əzizim,
Eşgində gərarsız galacag, ey məhi—taban!

* * *

Еј көзәл афәтләрә султан олан!
Гојма баха һүснүнә дүшман олан!

Мән дејиләмми бүтүн ә'зам илә
Бир түкүнә мин дәфә гурбан олан!

Мискинәм, ох атма зәиф синәмә,
Зәрбәнә дәzmәz белә налан олан.

Ичдин үрәк ганымы сән меј кими,
Олдум ады гәлб еви талан олан.

Гој јыхылыб пајини өpsүн бары
Индиядәк севкиси пүнhan олан.

Күл үзүнү көрмәj јох чүр'әtim,
Гашы каман, кирпији pejkan олан.

Ашиги-садигсә hamы, doғrudur,
Jохdu Низами кими шүкран олан.

* * *

Ey gözəl afətlərə sultan olan!
Goyma baxa hüsнүnә düşman olan!

Mən deyiləmmi bütün ə'zam ilə
Bir tükünə min dəfə gurban olan?!

Miskinəm, ox atma zəif sinəmə,
Zərbənə dözməz belə nalan olan.

İçdin ürək ganımı sən mey kimi,
Oldum adı gəlb evi talan olan.

Goy yixılıb payını öpsün barı,
İndiyədək sevgisi pünhan oлан.

Gül üzünü görməyə yox cür'ətim,
Gaşı kaman, kirpiyi peykan oлан.

Aşığı—sadıgsə hamı, doğrudur,
Yoxdu Nizami kimi şükran oлан.

Диләйирдим мәнә сән бир кәчәлик јар оласан!
Әһди, пејманы тутуб, әһдә вәфадар оласан!

Көзләрин јадлары көрдүкчә құлұр нәркизтәк,
Бир тикандыр мәнә гәмзән, нола гәмхар оласан!

Достлуғундан демишәм мән, нечә дүшмән ешидиб,
Мәни әғјарә хәцил етсән, өзүн хар оласан!

Мәнә дост ол, нә зәрәр, дүшмәним олсун аләм,
Кимсәдән горхмарам, аңчаг ки, дүз илгар оласан!

Сән нә гүшсан, сынајым мән нә саяг, чан, сәни,
Һаны бир өjlә көнүл бәндү кирифтар оласан?!

Шәһәр әхли сәнин ешгиндә Низами кимидир,
Нә рәва Әкситана муниси-дилдар оласан!

Diləyirdim mənə sən bir gecəlik yar olasan!
Əhdi, peymanı tutub, əhdə vəfadər olasan!

Gözlərin yadları gördükçə gülür nərgiztək,
Bir tikandır mənə gəmzən, nola gəmxar olasan!

Dostluğundan demişəm mən, neçə düşmən eşidiib.
Məni əğyarə xəcil etsən, özün xar olasan!

Mənə dost ol, nə zərər, düşmənim olsun aləm,
Kimsədən gorxmaram, ancag ki, düz ilgar olasan!

Sən nə guşsan, sınavım mən nə sayag, can, səni,
Hanı bir öylə könül bəndü giriftar olasan?!

Səhər əhli sənin eşgində Nizami kimidir,
Nə rəva Əxsitana munisi—dildar olasan!

Сәнәм, ej көзүн фәдасы, бизә бир кәтир сәфа сән,
Нә олар вұсалын илә верәсән бизә дәва сән?

Сәни бир көрүб данышмаг мәним истәјимдир, ej jар,
Сән о зұлфүнүн гәтари, елә дәрдимә шәфа сән!

Фұгәрая падшахлар, көзәлим, нәвазиș ejlәr,
Нә олар гапында сајсан мәни бир фәгир, кәда сән?

Сәнә, әhd едиб Низами, гул ола јанында, ej jар,
Ону говма дәркәһиндән, она вермә мин чәфа сән.

Sənəm, ey gözün fədası, bizə bir gətir səfa sən,
Nə olar vüsalın ilə verəsən bizə dəva sən?

Səni bir görüb danışmag mənim istəyimdir, ey yar,
Sən o zülfünün gətari, elə dərdimə səfa sən!

Fügəraya padşahlar, gözəlim, nəvaziş eylər,
Nə olar gapında saysan məni bir fəgir, gəda sən?

Sənə, əhd edib Nizami, gul ola yanında, ey yar,
Onu govma dərgəhindən, ona vermə min cəfa sən.

Бахсан чәмали-јарә, бир лаләзар көрәрсән,
Рұхсари-јар өнүндә құлзыры хар көрәрсән.

Ахтарма құл чәмәндә, ачмаз нигаб гөнчә,
Çүн һұсни-јар өнүндә һәр құлдә хар көрәрсән.

Бир бусә истәсән кәр, сән лә'ли-јаридән бил,
Охлар сәни о, көnlүн ал ған олар, көрәрсән.

Бир өмрүдүр гәминдән гәлбим гәрарсыз олmuş,
Кечә жүз ил дә бөjlә, сән бу гәрап көрәрсән.

һәркән Низамитәк ким худкамлығы унутса,
Вәслә ириб олар шад ол гәмкүсар, көрәрсән.

Baxsan cəmali-yara, bir laləzar görərsən,
Ruxsari-yar öündə gülzarı xar görərsən.

Axtarma gül cəməndə, açmaz nigab gönçə,
Çün hüsni-yar öündə hər güldə xar görərsən.

Bir busə istəsən gər, sən lə'li—yarıdən bil,
Oxlar səni o, könlün al gan olar, görərsən.

Bir ömürdür gəmindən gəlbim gərarsız olmuş,
Keçə yüz il də böylə, sən bu gərar görərsən.

Hərgah Nizamitək kim xudkamlılığı unutsa,
Vəslə irib oлar şad ol gəmküsar, görərsən.

* * *

Гөнчә кими мин дәрдә көнүл долду чәфадан,
Өмр өтдү, хәбәр јох нијә бәс әһди-вәфадан?

Сән дәрди, гәми һеј мәнә вермәк диләйирсән,
Мәңса үрәји бәхш едирәм ешгинә, чанан.

Хәстә көзүмүн чарәсини сордум үрәкдән,
Көстәрди аяг тозларыны дәрдимә дәрман.

Жүз көjnәji жыртдым ки, чатам вәслинә, дилбәр,
Бәлкә мәнә көjnәk оласан, ej мәhi-taban!

Сидг илә сәнә һәмдү сәна етди Низами,
Бәс сән јенә дә гәтлинә фәрман јазачагсан?

* * *

Göncə kimi min dərdə könül doldu cəfadan,
Ömr ötdü, xəbər yox, niyə bəs əhdi vəfadan?

Sən dərdi, gəmi hey mənə vermək diləyirsən,
Mənsə ürəyi bəxş edirəm eşginə, canan.

Xəstə gözümün çarəsini sordum ürəkdən,
Göstərdi ayag tozlarını dərdimə dərman.

Yüz köynəyi yırtdım ki, çatam vəslinə, dilbər,
Bəlkə mənə köynək olasan, ey məhi-taban!

Sidg ilə sənə həmdü səna etdi Nizami,
Bəs sən yenə də gətlinə fərman yazacagsan?

О мишк телләрин сәнин мәчәби-дилбәри тутуб,
О зүлмкар гәмзәләр рәсми-ситәмләри тутуб.

Күл үзүнү көрән бәшәр бағлады бел гул олмаға,
Чаныны азад еjlәмиш, рүтбәји-чакәри тутуб.

Бәднәзәрин хәтасына дүшмәjәсән деjә, сәhәр
Бир дуа еjlәдим сәnә, әлдә о дәftәри тутуб.

Лајигин олмасам да мән, јаш-гурума дәz, ej күлүм!
Көз јашым ахды сел кими, баx ki, o hәr jери тутуб.

Сәнинлә илк довда чаны учуз тутуб, удузмушам,
Еjlәmә eшgә hиjlә сәn, рүтбәји-давәри тутуб.

Мәсиha мө'чүзү кими мө'чүзә көстәрир ләбин,
Сәни Низами Кәнчәви eшgдә rәhбәри тутуб.

* * *

O mişk tellerin sənin məzhəbi-dilbəri tutub,
O zülmkar gəmzələr rəsmi-sitəmləri tutub.

Gül üzünü görən bəşər bağladı bel gul olmağa,
Canını azad eyləmiş, rütbeyi-çakəri tutub.

Bədnəzərin xətasına düşməyəsən deyə, səhər.
Bir dua eylədim sənə, əldə o dəftəri tutub.

Layigin olmasam da mən, yaş-guruma döz, ey gülüüm!
Göz yaşıım axdı sel kimi, bax ki, o hər yeri tutub.

Səninlə ilk dovda canı ucuz tutub, uduzmuşam,
Eyləmə eşgə hiylə sən, rütbeyi-davəri tutub.

Məsiha möcüzü kimi möcüzə göstərir ləbin,
Səni Nizami Gəncəvi eşgdə rəhbəri tutub.

* * *

Фәхр елә јар ки, барыны чәкирәм,
Саф үрәкдән гүбарыны чәкирәм.

Сәрхөшам, бир шәрабдыр ешгин,
Бу сәбәндән хумарыны чәкирәм.

Мән зәлили кәнарә атма, күлүм,
Сәни ағуш бәһарыма чәкирәм.

Рузикарым кечирсә чөвринлә,
Үрәйиндән о нарыны чәкирәм.

Гојма солсун чичәкләнән әмәлим,
Һәр заман интизарыны чәкирә.

Бүлбүләм мән — Низами, күлшәдә
Күлнүн аһү зарыны чәкирәм.

* * *

Fəxr elə yar ki, barını çəkirəm,
Şaf ürəkdən gübarını çəkirəm.

Sərxoşam, bir şərabdır eşgin,
Bu səbəbdən xumarını çəkirəm.

Mən zəlili kənarə atma, gülüm,
Səni ağuş bəharıma çəkirəm.

Ruzigarım keçirsə kövrinlə,
Ürəyindən o narını çəkirəm.

Goyma solsun çıçəklənən əməlim,
Hər zaman intizarını çəkirəm.

Bülbüləm mən — Nizami, gülşəndə
Gülünün ahü zarını çəkirəm.

* * *

Еј никарым, көnlүмү чалдын, фұсұнхан олма, кәл!
Сән мәни лал еjlәdin, bәsdir, zәbandan олма, kәl!

Сән көnүл алмагла етдин, гыл нәзәр, hәr гәлби шад,
Горх бу мәhrумун чанындан, гатили-чан олма кәl!

Изң вер, та бир заман сејр еjlәjim қүл hүснүңү,
Санма ки, бир оғрујам, артыг никәhban олма кәl!

Бағладым бел хидмәтиндә зүлфүнә бир муртәк,
Мури гарәт еjlәmәkдә бир Сүлејман олма кәl!

Өjlә ки, сүр'әtlә ol сәрхөш гаяйтды мәclisә,
Badә ver сәn bu Низамијә, киранчан олма кәl!

Ey nigarum, könlümü çaldın, füsünxan olma, gәl!
Sәn mәni lal eylәdin, bәsdir, zәbandan olma, gәl!

Sәn könül almagla etdin, gıl nəzər, hər gəlbi şad,
Gorx bu məhrumun canından, gatili-can olma gәl!

İzn ver, ta bir zaman seyr eyləyim gül hüsнүнү,
Sanma ki, bir oğruyam, artıq nigahban olma gәl!

Bağladım bel xidmətində zülfünə bir murtək,
Muri garət eyləməkdə bir Süleyman olma gәl!

Öylə ki, sür'әtlə ol sərхos gayitdi mәclisә,
Badə ver sәn bu Nizamiyә, girancan olma gәl!

* * *

Танышдыр көзләрим сән илә, чанан,
Онлара ишығы сән вердин һәр ан.

Илгарын дүз олсун, достумсан әкәр,
Доланыр әјрилик ичиндә дөвран.

Көзәлим, зүлфүнү бојнума дола,
Дүйнеләр ачылсын мәним чанымдан.

Бир неңе күнү сән Низамилә ол
Ки, сонра бизи чох әзәчәк hicran.

Tanışdır gözlərim sən ilə, canan,
Onlara işığı sən verdin hər an.

İlgarın düz olsun, dostumsan əgər,
Dolanır əyrilik içində dövran.

Gözəlim, zülfünü boynuma dolा,
Düyünlər açılsın mənim canımdan.

Bir neçə günü sən Nizamilə ol
Ki, sonra bizi çox əzəcək hicran.

КИТАБЫН ИЧИНДЭКИЛЭР

ГЭЭЗЭЛЛЭР

«Ашигэм, өмрини вер ашиги-наланы, күлүм» [Тәрчумә едәни Чәфәр Хәндән]	4
«Вәслин һәвәси өмрүмү сон анә јетирди» [Тәрчумә едәни Элиага Bahid]	6
«Көзүм айдын, көзүмә сурәти-чанан көрүнүр» [Тәрчумә едәни Чәфәр Хәндән]	8
«Һәр кечәм олду кәдәр, гүссә, фәлакәт сәнсиз» [Тәрчумә едәни Чәфәр Хәндән]	10
«Жена төвбә евими ешг хәраб етмәдэйдир» [Тәрчумә едәни Чәфәр Хәндән]	12
«Сәнсиз өлүрәм, никар, тез кәл!» [Тәрчумә едәни Мирварид Дилбази]	14
«Рө'јада мән чәннәт шамын чан ичрә рәхшан тапмышам» [Тәрчумә едәни Мәммәдага Солтан]	16
«Нә көзәл, нә хош қәлибдир белә дайми гәмин, яр» [Тәрчумә едәни Чәфәр Хәндән]	18
«Афәрин һүснүә, мән бир белә дилбәр истәрәм» [Тәрчумә едәни Никар Рәфибәјли]	20
«Мәнимтәк көһнә бир досту нечин гәмхар сахларсан?» [Тәрчумә едәни Элиага Bahid]	22
«Ай үзлү никарым, кимә меһман олачагсан?» [Тәрчумә едәни Чәфәр Хәндән]	24

«Жахшы бир сөз декилән, та шәкәрәрзан олсун» [Тәрчумә едәни Сүлејман Рүстәм]	26
«Һүснүң көрдүкчә, дилбәр, рузикарым хош кечәр» [Тәрчумә едәни Мәммәдага Солтан]	28
«Хәраб олду көнүл мүлкү, никарым, еjlә бир шәфгәт» [Тәрчумә едәни Әбүлфәзл Һүсејни]	30
«Кечә хәлвәтчä бизә севкили яр қәлмиш иди» [Тәрчумә едәни Чәфәр Хәндән]	32
«Көрүн, өнүнда ашигин ширин нечә шикар едәр» [Тәрчумә едәни Никар Рәфибәјли]	34
«Һүснүн көзәл ајэтләри, ej севкили чанан!» [Тәрчумә едәни Мирварид Дилбази]	36
«Еj назлы мәләк вә шух диларам» [Тәрчумә едәни Мәммәдага Солтан]	38
«Етди гәмин, никарым, өмрүм боју әзијјәт» [Тәрчумә едәни Әбүлфәзл Һүсејни]	40
«Сәрхөшүлгү едән дөвләт һүшјар олачаг бир күн» [Тәрчумә едәни Элиага Bahid]	42
«Пәрванә сөндүр шәм'ини, кәлди чирағи-чанымыз» [Тәрчумә едәни Чәфәр Хәндән]	44
«Кечә кечмиш, мәнә кәл, бир мәһи-табан ол сән!» [Тәрчумә едәни Чәфәр Хәндән]	46
«Күл чамалын күлә деди: — Дур, пәрдә сал үзүндән» [Тәрчумә едәни Чәфәр Хәндән]	48
«Чаванлыг вар икән кәрәк гәдрини билә инсан» [Тәрчумә едәни Мәммәдага Солтан]	50
«Көnlүм ситәминлә чанә јетди» [Тәрчумә едәни Элиага Bahid]	52

«Еј гиблеи чаным, дәхи бүтханәдән әл чәк!» [Тәрчүмә едәни Шамил Җәмишид]	54	«Диләйирдим мәнә сән бир кечәлик јар оласан!» [Тәрчүмә едәни Никар Рәфигәјли]	86
«Мұмкүнмүдүр мәни гурбан едәсән?» [Тәрчүмә едәни Җәфәр Хәндән]	56	«Сәнәм, еј көзүм фәдаиси, бизә бир кәтир сәфа сән» [Тәрчүмә едәни Җәфәр Хәндән]	88
«Өмрүн боју һал тутмаға сән етмәдин адәт» [Тәрчүмә едәни Әбулфәзл Һүсејни]	58	«Бахсан чәмали-јара, бир лаләзар қәрәрсән» [Тәрчүмә едәни Җәфәр Хәндән]	90
«Јол өтәтин, аләм гаранлығ-атыны бир јаңә чәк» [Тәрчүмә едәни Җәфәр Хәндән]	60	«Гәнчә кими мин дәрдә көнүл долду әфадан» [Тәрчүмә едәни Җәфәр Хәндән]	92
«Сән көnlүмү алмаг да диләрсәнми, а дилбәр?» [Тәрчүмә едәни Җәфәр Хәндән]	62	«О мишик телләрин сәнин мәзһәби-дилбәри тутуб» [Тәрчүмә едәни Җәфәр Хәндән]	94
«Дилбәр неча билсән, сәнә бәнзәр нишаным вар?» [Тәрчүмә едәни Җәфәр Хәндән]	64	«Фәхр елә јар ки, барыны чәкирәм» [Тәрчүмә едәни Сүлејман Рустәм]	96
«Кимдир дејил, дејирсән, инди чаһанда баәдбәхт?» [Тәрчүмә едәни Әбулфәзл Һүсејни]	66	«Еј никарым, көnlүмү чалдын, фұсуңхан олма, кәл!» [Тәрчүмә едәни Сүлејман Рустәм]	98
«Гој сәнә сөјләсін, көзәл, ашиг өз һали зарыны» [Тәрчүмә едәни Мәммәдага Солтан]	68	«Танышшыр көзләрим сән илә, чанан» [Тәрчүмә едәни Мәммәдага Солтан]	100
«Хошдуր сәнин јолунда, еј дост, әзијјәт, мәһінат!» [Тәрчүмә едәни Әбулфәзл Һүсејни]	70		
«Гәм жемә, бир јар вар, ахыр сәнә гәмхар олар» [Тәрчүмә едәни Әбулфәзл Һүсејни]	72		
«Үзүн мұштагијәм, еј дуст, нәдән бир ан көрүнмәсән?» [Тәрчүмә едәни Мирварид Дилбази]	74		
«Саги, нә жатыbsан, дур, меј вер ки, баһар кәлди» [Тәрчүмә едәни Әбулфәзл Һүсејни]	76		
«Етма, кәл, өз камыны бир бөjlә вирандан тәләб!» [Тәрчүмә едәни Әбулфәзл Һүсејни]	78		
«Әзиз елчи, көnүл јары нечәдир?» [Тәрчүмә едәни Җәфәр Хәндән]	80		
«Көрдүн нә бәла чекди башым ешшин учундан?» [Тәрчүмә едәни Җәфәр Хәндән]	82		
«Еј көзәл афәтләре султан олан!» [Тәрчүмә едәни Җәфәр Хәндән]	84		

KITABIN İÇİNDƏKİLƏR

Gəzəllər

„Aşigəm, əmrini ver aşağı-nalanə, gülüm“ (Tərcümə edəni Cəfər Xəndan)	5
„Vəslin həvəsi ömrümü son anə yetirdi“ (Tərcümə edəni Əliağa Vahid)	7
„Gözüm aydın, gözümə surəti-canan görünür“ (Tərcümə edəni Cəfər Xəndan)	9
„Hər gecəm oldu kədər, güssə, fəlakət sənsiz“ (Tərcümə edəni Cəfər Xəndan)	11
„Yenə tövbə evimi eşg xərab etmədədir“ (Tərcümə edəni Cəfər Xəndan)	13
„Sənsiz ölüram, nigar, tez gəl!“ (Tərcümə edəni Mirvarid Dilbazi)	15
„Rö'yada mən cənnət şəmin can içərə rəxşan tapmışam“ (Tərcümə edəni Məmmədağa Soltan)	17
„Nə gözəl, nə xoş gəlibdir belə daimi gəmin, yar“ (Tərcümə edəni Cəfər Xəndan)	19
„Afərin hüsnünə, mən bir belə dilbər istərəm (Tərcümə edəni Nigar Rəfibəyli)	21
„Mənimtək köhnə bir dostu neçin gəmxar saxlarsan?“ (Tərcümə edəni Əliağa Vahid)	23
„Ay üzlü nigarım, kimə mehman olacagsan?“ (Tərcümə edəni Cəfər Xəndan)	25

„Yaxşı bir söz degilən, ta şəkərərzan olsun“ (Tərcümə edəni Süleyman Rüstəm)	27
„Hüsnünü gördükəcə, dilbər, ruzigarım xoş keçər“ (Tərcümə edəni Məmmədağa Soltan)	29
„Xərab oldu könül mülkü, nigarım, eylə bir səfgət“ (Tərcümə edəni Əbülfəzəl Hüseyni)	31
„Gecə xəlvətcə bizi sevgili yar gəlmış idi“ (Tərcümə edəni Cəfər Xəndan)	33
„Görün, öündə aşığın şirin necə şikar edər“ (Tərcümə edəni Nigar Rəfibəyli)	35
„Hüsnün gözəl ayatlari, ey sevgili canan!“ (Tərcümə edəni Mirvarid Dilbazi)	37
„Ey nazlı mələk və şux dilaram“ (Tərcümə edəni Məmmədağa Soltan)	39
„Etdi gəmin, nigarım, ömrüm boyu əziyyət“ (Tərcümə edəni Əbülfəzəl Hüseyni)	41
„Sərəxəslug edən dövlət huşyar olacaq bir gün“ (Tərcümə edəni Əliağa Vahid)	43
„Pərvanə söndür şəm“ini, gəldi çırığı-canımız“ (Tərcümə edəni Cəfər Xəndan)	45
„Gecə keçmiş, mənə gəl, bir məhi-taban ol sn!“ (Tərcümə edəni Cəfər Xəndan)	47
„Gül camalın gülə dedi: — Dur, pərdə sal üzündən“ (Tərcümə edəni Cəfər Xəndan)	49
„Cavanlıq var ikən gərək gədrini bilə insan“ (Tərcümə edəni Məmmədağa Soltan)	51
„Könlüm sitəminlə canə yetdi“ (Tərcümə edəni Əliağa Vahid)	53
„Ey gibleyi canım, dəxi bütxanədən el çək!“ (Tərcümə edəni Samil Cəmcsud)	55

„Mümkünmüdür mənə gurban edəsən?“ (<i>Tərcümə edəni Cəfər Xəndan</i>)	57	„Diləyirdim mənə sən bir geclik yar olasan!“ (<i>Tərcümə edəni Nigar Rəfibəyli</i>)	87
„Ömrün boyu hal tutmağa sən etmədin adət“ (<i>Tərcümə edəni Əbülfəzl Hüseyni</i>)	59	„Sənəm, ey gözüm fədaisi, biza bir gətir səfa sən“ (<i>Tərcümə edəni Cəfər Xəndan</i>)	89
„Yol çətin, aləm garanlıq-atını bir yanə çək“ (<i>Tərcümə edəni Cəfər Xəndan</i>)	61	„Baxsan cəmali—yarə, bir laləzar görərsən“ (<i>Tərcümə edəni Cəfər Xəndan</i>)	91
„Sən könlümü almag da dilərsənmi, a dilbər?“ (<i>Tərcümə edəni Cəfər Xəndan</i>)	63	„Göncə kimi min dərdə könül doldu cəfadən“ (<i>Tərcümə edəni Cəfər Xəndan</i>)	93
„Dilbər necə bilsən, sənə bənzər nişanum var?“ (<i>Tərcümə edəni Cəfər Xəndan</i>)	65	„O misk tellərin sənin məzhabəi-dilbəri tutub“ (<i>Tərcümə edəni Cəfər Xəndan</i>)	95
„Kimdir deyil, deyirsən, indi cahanda bədbəxt?“ (<i>Tərcümə edəni Əbülfəzl Hüseyni</i>)	67	„Fəxr elə yar ki, barını çəkirəm“ (<i>Tərcümə edəni Süleyman Rüstəm</i>)	97
„Goy sənə söyləsin, gözəl, aşig öz hali zarını“ (<i>Tərcümə edəni Məmmədəğa Soltan</i>)	69	„Ey nigarım, könlümü çaldın, füsünxan olma, gəl!“ (<i>Tərcümə edəni Süleyman Rüstəm</i>)	99
„Xoşdur sənin yolunda, ey dost, əziyyət, möhnət“ (<i>Tərcümə edəni Əbülfəzl Hüseyni</i>)	71	„Tanişdır gözlərim sən ilə, canan“ (<i>Tərcümə edəni Məmmədəğa Soltan</i>)	101
„Gəm yemə, bir yar var, axır sənə qəmxar olar“ (<i>Tərcümə edəni Əbülfəzl Hüseyni</i>)	73		
„Üzün müştəgiyəm, ey dust, nədən bir an görünməzsən?“ (<i>Tərcümə edəni Mirvarid Dilbazi</i>)	75		
„Sagi, nə yatıbsan, dur, mey ver ki, bahar gəldi“ (<i>Tərcümə edəni Əbülfəzl Hüseyni</i>)	77		
„Etma, gəl, öz kamını bir böyle virandan tələb!“ (<i>Tərcümə edəni Əbülfəzl Hüseyni</i>)	79		
„Əziz elçi, könül yarı necədir?“ (<i>Tərcümə edəni Cəfər Xəndan</i>)	81		
„Gördün nə bəla çəkdi başım eşgin ucundan?“ (<i>Tərcümə edəni Cəfər Xəndan</i>)	83		
„Ey gözəl afətlərə sultan olan!“ (<i>Tərcümə edəni Cəfər Xəndan</i>)	85		

Тәртиб едәни
АФАСӘФА
Редактору
Вугар Әһмәд
Рәссамы
Адил СЕЙИДЗАДӘ
Техники редактору
Наилә ЭЛИЈЕВА

Лыгылмага верилмиш 1.2.1991-чи ил. Чапа имзаланмыш 4.4.1991-чи ил.
Кагыз форматы 60×108¹/₃₂. Офсет үсүлү ила. Физики чап вәрәги 3,5.
Шәрти чап вәрәги 4,20. Учот нашр 2,2 ч. в. Тиражы 50000. Сифариш 775.
Гијмәти 1 ман. 30 гәп.
Азәрбајчанын Достлуг Чөмијәти.
«Коммунист» наширијатынын матбәеси. Мәтбуат проспекти, 529-чу мәһәллә.

Низами Гянджеви
ЛИРИКА
{на азербайджанском языке}
Баку — 1991

Гијмэти 1 маң 30 гэн.

786

116
465